

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Третій Тост

2023 рік • ЛЮТИЙ • № 3-4 (723—724)

УКРАЇНА ВШАНУВАЛА УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ ІНШИХ ДЕРЖАВ

● КИЇВ

У ДЕНЬ ВШАНУВАННЯ учасників бойових дій на території інших держав від імені Президента України Володимира Зеленського у Києві, на вулиці Лаврській, 17, встановлено кошик квітів до Меморіального комплексу воїнів України, полеглих в Афганістані.

«Ми ніколи не забудемо наших земляків, які загинули на чужих землях у минулі десятиліття. Всі вони були нашими співвітчизниками, українцями. А ми свої не забуваємо. І ніколи не залишаємо своїх», – зазначив глава держави.

Президент також висловив повагу ветеранам локальних збройних конфліктів, які нині використовують свій досвід для захисту України від російських загарбників на полі бою або в інший спосіб активно допомагають обороні нашої держави.

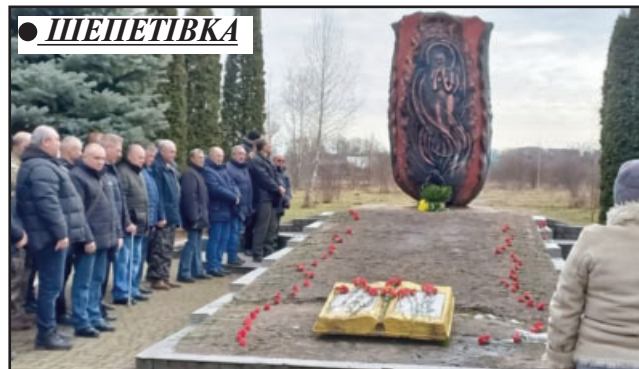
● КИЇВ

● КИЇВ

● ЛЬВІВ

● ШЕПЕТІВКА

● ХЕРСОН

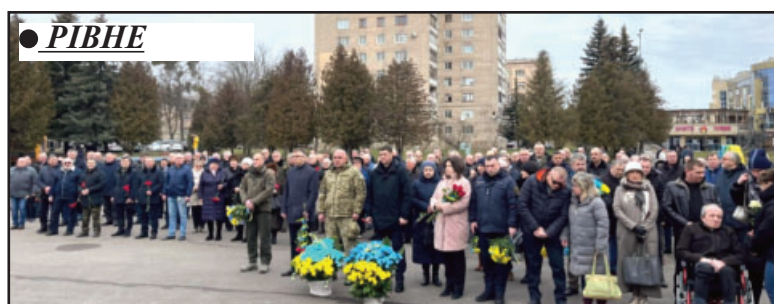
● МИКОЛАЇВ

● ЛУЦЬК

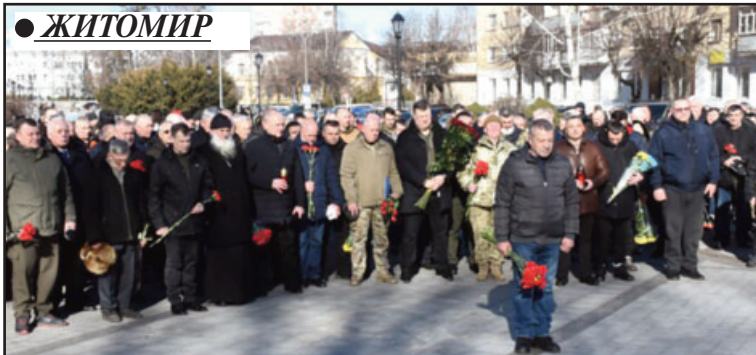
● ХАРКІВ

● РІВНЕ

● ЧЕРНІГІВ

● ЖИТОМИР

● ВІННИЦЯ

СПРОЩЕНО ОФОРМЛЕННЯ ПІЛЬГ

Оприлюднено постанову Кабінету Міністрів України від 17.01.2023 № 37 «Про внесення змін до пункту 5 Положення про Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги», згідно з якою уряд спростив процедуру звернення ветеранів до органів Пенсійного фонду України для оформлення пільг.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ Урядовий портал, Нормативним актом передбачено, що учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни, сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни та захисників і захисниць України, постраждали учасники Революції Гідності при зверненні до органів Пенсійного фонду України для внесення інформації про них до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, можуть надавати електронне посвідчення ветерана без пред'явлення оригіналів посвідчень у паперовій формі.

Крім того, дані, зазначені в документі, що додається до заяви про внесення відомостей до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, можуть бути отримані органами Пенсійного фонду України шляхом електронної інформаційної взаємодії з відповідними центральними органами виконавчої влади.

ОДЕСА

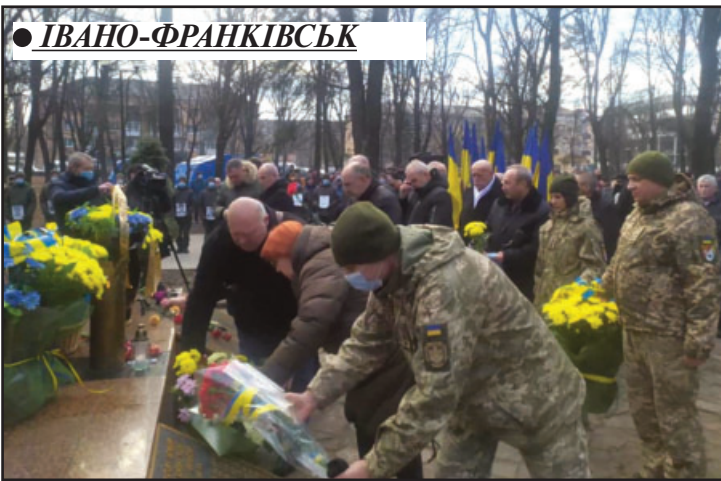
ЧЕРНІВЦІ

ПОЛТАВА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Офіційно

ПРО РОЗГЛЯД ЗВЕРНЕННЯ

Української Спілки ветеранів Афганістану щодо роз'яснення постанови КМУ № 1393 від 16.12.2022

Міністерство у справах ветеранів України (далі – Мінветеранів) розглянуло лист Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) від 05.01.2023, який надійшов на електронну адресу державної установи «Урядовий контактний центр», адресований Кабінету Міністрів України і зареєстрований в Мінветеранів від 06.01.2023 № 204/14-23, та за результатами розгляду в межах компетенції повідомляє наступне.

Стосовно першого питання:

Учасниками Спільного проекту є: Міністерство у справах ветеранів України (Центральний орган виконавчої влади);

Міжнародна Федерація Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (Гуманітарна організація); Товариство Червоного Хреста України (Гуманітарна організація);

Компанія «РедРоуз Сі Пі Ес Лімітед» (Товариство з обмеженою відповідальністю).

Стосовно другого питання:

Мінветеранів є держателем і власником Єдиного державного реєстру ветеранів війни (далі – ЄДРВВ), який є централізованим офіційним джерелом верифікації інформації про наявність статусу ветерана війни, особи, яка має особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалого учасника Революції Гідності, особи, на яку поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

У цьому проекті кошти Державного бюджету не використовуються.

Стосовно третього питання:

До ЄДРВВ внесені відомості про всіх громадян України, які відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» отримали відповідний статус й були внесені до Єдиного Державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги (далі – ЄДАРП).

Стосовно четвертого питання:

Якщо заявник, особа з інвалідністю внаслідок війни, не має технічної можливості подати заяву на отримання допомоги через відсутність особистих технічних приладів або складно самостійно заповнити заяву онлайн, особа може попросити про допомогу рідних, опікунів (за наявності), або адміністраторів центру надання адміністративних послуг, за наявності, за фактичним місцем проживання.

Стосовно п'ятого питання:

Заява на отримання грошової допомоги формується в електронній формі на вебсайті eveteran.gov.ua після проходження заявником електронної ідентифікації та автентифікації з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації, електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

Заява блокується для редагування, верифікується засобами ЄДРВВ і передається для проведення оплати.

Стосовно шостого питання:

Подання заяви на отримання підтримки особи з інвалідністю внаслідок війни здійснюється виключно в електронній формі.

Будь ласка, потурбуйтеся про своєчасне оформлення електронного підпису.

Стосовно сьомого питання:

У відповідності до п. 4 «Порядку реалізації спільного з Міжнародною Федерацією Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та Товариством Червоного Хреста України проекту щодо надання підтримки особам з інвалідністю внаслідок війни», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1393 «Про реалізацію спільного з Міжнародною Федерацією Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та Товариством Червоного Хреста України проекту щодо надання підтримки особам з інвалідністю внаслідок війни», реалізація механізму виплати здійснюється шляхом заповнення заяви в електронній формі, технічними засобами Мінветеранів.

Після верифікації статусу особи в ЄДРВВ знеособлені дані заявника в автоматичному режимі передаються до МФТЧХ і ЧП і ТЧХУ для прийняття рішення щодо призначення та подальшої виплати грошової допомоги. Реалізація механізму виплати грошової допомоги відбувається шляхом електронної інформаційної взаємодії ЄДРВВ і платформи управління даними Компанії «РедРоуз Сі Пі Ес Лімітед», що діє в інтересах МФТЧХ і ЧП та ТЧХУ й на підставі договору між компанією «РедРоуз Сі Пі Ес Лімітед».

Стосовно восьмого питання:

Електронна інформаційна взаємодія Реєстру ЄДРВВ і платформи управління даними компанії «РедРоуз Сі Пі Ес Лімітед» – це інформаційна взаємодія, запроваджена у формі обміну електронними повідомленнями між ресурсами Мінветеранів і Компанії «РедРоуз» з метою реалізації механізму отримання грошової допомоги від міжнародної організації відповідним категоріям ветеранів війни.

З повагою,
Аліна МАСЛО, директор департаменту.

Благодійність

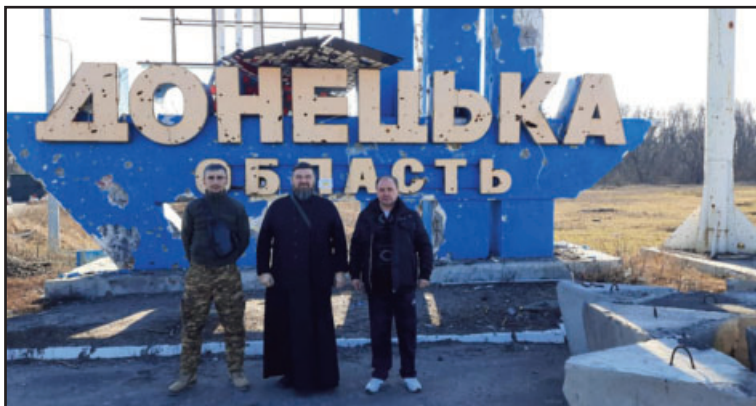
ЧАСТИНКА ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ

«З САМОГО ПОЧАТКУ ВІЙНИ Українська Православна Церква з українським народом: храми стали притулком для людей, бомбосховищами. Немає жодної парафії, а їх у нас 16 тисяч, щоб не було наших віруючих, які не пішли б захищати Вітчизну. Наші монастирі прийняли родини біженців. Ми завжди будемо зі своїм народом і допомагатимемо, чим можемо», — проінформував керуючий справами УПЦ.

Голова УСВА Сергій Червонописький зазначив, що, маючи багаторічний досвід допомоги, ветерани Афганської війни також долучилися до підтримки військових, медиків і жителів, постраждалих від бойових дій. «З перших днів агресії ветерани-афганці зайняли принципову позицію щодо допомоги у ліквідації наслідків війни. Ми знаємо, що війна приносить на нашу землю. Те, що Церква допомагає – найвеличнійша справа. Шира подяка за молитву і допомогу. Разом переможемо», — наголосив Сергій Червонописький.

Священники та парафіяни столичних храмів Української Православної Церкви, ветерани війни зібрали гуманітарний вантаж для лікарень Краматорська та шпиталів у зоні бойових дій. За словами настоятеля Афганського храму, першого проректора Київської духовної

Керуючий справами Української Православної Церкви митрополит Бориспільський і Броварський Антоній, настоятель Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану протоієрей Сергій Ющик і голова Української Спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонописький розповіли, як підтримують військових і медиків.

академії протоієрея Сергія Ющика, до благодійної акції долучилося понад 30 храмів столиці.

«Спільна справа відкриває один одного з кращих сторін. Віряни і священники долучилися різними формами гуманітарної допомоги: були придбані ліки, постільна білизна, ти-

сачі речей забезпечення лікарняного побуту поранених бійців. До вантажу ми традиційно додаємо також смаколики для військових. Вдячні усім, хто допоміг», — сказав протоієрей Сергій Ющик.

За два дні віряни храмів Києва придбали й пожертували понад 500 комплектів постільної білизни, було закуплено 0,5 км тканини і пошито 300 простирадл, придбано понад 1 тис. пар шкарпеток, тенісок, светрів, іншого одягу, що потрібен бійцям, які перебувають у шпиталях.

Це невелика частинка тієї великої допомоги, яку надають Українська Православна Церква та Українська Спілка ветеранів Афганістану тим, хто потребує, на фронті і в тилу. «Церква співпереживає народу в молитві. Кожного дня, на кожній Літургії ми молимося за українську владу, за народ, за тих, хто захищає нас на фронті. Сподіваємося, що Господь почує наше сердечне бажання зробити все, щоб війна закінчилася», — підсумував керуючий справами УПЦ.

Українській Спілці ветеранів і релігійній громаді Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану

ШАНОВНІ ДОБРОДІІ! ЛЮБИ ДРУЗІ!

Сучасні трагічні виклики поставили всю Україну і наш регіон зокрема у вкрай непросту гуманітарну ситуацію. Сьогодні КНП «Міська лікарня №2» Краматорської міської ради перебуває в зоні, близькій до активних бойових дій. Тим цінніша в такій надскладній ситуації благодійна допомога, надана Українською Спілкою ветеранів Афганістану та релігійною громадою Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану.

Прийміть від імені адміністрації та колективу КНП «Міська лікарня №2» Краматорської міської ради слова безмежної вдячності за ваші небайдухі серця і щедри душі. Гуманітарна допомога, надана Українською Спілкою ветеранів Афганістану та релігійною громадою

Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, стала відчутною підтримкою для працівників нашої лікарні.

Дуже приємно жити і працювати з тими, кому не байдужі людські долі. Поки ви є поруч з нами, ми зможемо нагально вирішувати складні проблеми сьогодні, бути більш впевненими у завтрашньому дні.

Нехай Господь стократно благословить вас за вашу доброту і надасть сил для допомоги всім, хто цього потребує.

Бажаємо вам усіляких гараздів, здоров'я, процвітання і побільше тепла на вашому життєвому шляху.

З повагою,
Андрій АПРИШКО, генеральний директор.

РІК ЗА РОКОМ, десятиріччя за десятиріччям минають миттєво. Вже немає покоління захисників Вітчизни – червоноармійців і вояків УПА часів Другої світової війни, навколо об'єднання яких точилося багато спорів. Є ще окремі щасливі тривалими життями наші співгромадяни.

Але залишилися мудрість цих людей, виваженість в їх оцінках стосовно вимушених військових і політичних ситуацій і поведінки в них людей, пов'язаних один з одним, з суспільством і державою обов'язками, присягами і моральними зобов'язаннями.

Герої минулого, які самі пройшли складний життєвий шлях військової пори, років репресій і голодоморів, рабської праці, хоч і не примирилися остаточно до кінця свого життя, але з розумінням стали ставитися до долі один одного.

Водночас на громадській арені з'явилася покоління нових людей, яким на штучно організованих курсах так званого «лідерства» навчали впевненість, що вони найрозумніші, все знають і спроможні диктувати іншим правила поведінки і життя.

Зупинити таких могли лише загально-визнані в державі авторитети, до яких можна віднести Юрія-Богдана Романовича Шухевича, якому 28 березня виповнилося 60 років. Ветерани Афганської війни неодноразово зустрічалися з ним, він з повагою ставився до людей, на долю яких випали військові випробування.

Вдячні Юрію-Богдану Романовичу Шухевичу за добре слово, яке він промовив на захист ветеранів Афганістану на засіданні круглого столу, організованого Комітетом у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю Верховної Ради України 24 травня 2017 року.

Пропонуємо вашій увазі повний текст виступу зі стенограми Верховної Ради України.

Стенограма круглого столу на тему: "Шляхи удосконалення соціального захисту ветеранів війни. Актуальність утворення єдиного координуючого органу – Міністерства у справах ветеранів України" 24 травня 2017 року.

Веде засідання голова Комітету у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сейчас я дам слово пану Юрію Шухевичу. Хорошо?

ШУХЕВИЧ Ю. Р. Знаєте, що? Давайте от так, не для того ми приймали закони про декомунізацію, не для того між іншим ми в комітеті робили все, що в цій ситуації, а не так багато думати можна, робили все, щоб легалізувати, легалізувати я кажу, і добровольців, і волонтерів, і тих, які сьогодні, бо я знаю, що вони такі самі упосліджені, як ті, які воювали в Українській повстанській армії, я то знаю. І тому не думайте, що ми хочемо створити міністерство, яке буде спадкоємцем там якоїсь радянської установи.

Я, тут пан Дерев'яно обурювався, але йому скажу то не в докір, але у нас в багатьох в Україні є «каша в голові». Ту війну, яку назвали «Великою Отечествовній»,

вона далеко не «отечественная», бо що народ дістав? Соціально якесь, соціально-економічне якесь визволення? Та ні, а навіть паспорти в селах не мали. Були приписані гірше, чим кріпаки, кріпак два дні на свого пана працював, а в колгоспі навіть вихідних не мали. А хіба робітників тільки, Хрущов дав паспорти селянам і робітникам дозволив звільнятися, бо були прописані до заводів, не міг відкріпитися так, як колись були приписні кріпаки до заводів на Уралі. Хіба не так? І то вони завойували в результаті Великої вітчизняної також, а мільйон, які голодом померли тут в 1946–1947 роках в Україні. Хіба то не результат тієї Великої вітчизняної, Великої освободительної і ще багато-багато дечого іншого?

Вермахт, йдучи на схід і вертаючись назад, втратив тут, на території, група армії Південь втратила 400 тисяч. А під Києвом

ЗВЕРНЕННЯ ДО МИНУЛОГО ЗАРАДИ МАЙБУТНЬОГО

скільки Ватутін втопив тут, на ічнянському плацдармі, скільки? Найлютіший ічнянський, скільки? Більше, розумієте, не більше 400, але, розумієте, половина десь тієї кількості, що Вермахт втратив тут. То також Велика визвольна, освободительная война. І я вам скажу, але ту війну розв'язали Сталін і Гітлер, вони разом домовилися, разом ділилися, той хапонув Прибалтику, Західну Україну і Білорусь, а той захопив Польщу і так далі, вони поділили і розв'язали ту війну разом. Я не хочу ні Сталіна і тих ветеранів, які пройшли туди від Сану і до Волги, а потім назад до Берліну, я їх не звинувачую у тому всьому, їх, знаєте, нещастя в тому, що завдяки тій перемозі і Голодомор, і той голодомор 1946–1947 років, були не покарані, були не покарані ті, які Биківню влаштували, розстрілювали кращих представників українського народу. І не тільки українського, казахів 40 процентів етнічного населення, в тому ж 1933-му вимерло.

І тому я скажу, що вони не винні, бо їх гнали на ту війну, і я їх шаную як тих, бо

вони служили в армії і як вояки вони виконували свій обов'язок. Що їх не шанували, їх не берегли, то їх біда, а не вина. І тому я схилию голову перед тими всіма, що загинули у Другій світовій війні, бо то світова трагедія, 65 мільйонів, і з цього, і з цього боку. Бо не думайте, що німці ... зруйнували місто, але союзники там само Дрезден в лютому 1945, 120 тисяч мирних мешканців. І не геройство, що Хіросіма і Нагасаки, там також люди не винні, цивільні. І то також з боку американців це злочин, взагалі-то.

Але таких 65 мільйонів, і треба перед ними голову схилити і вшанувати тих, які воювали, які чесно воювали як той вояк, який йшов, йшов і виконував. І так само тих хлопців, що в Афганістан погнали, я не можу їх винити, вони були громадянами цієї держави, їх мобілізували, і їх послали. І вони також склали присягу і мусили воювати. (Оплески) Хоч в Казахстані... в тому, Афганістані заварили, пробачте таку кашу, що ще до сьогодні там не можуть вже самі афганці між собою.

Але ви знаєте, заварив хто? Через що там все заварилось. Я не виню їх, вони також жертви тої війни, Афганістану. Але слухайте, правильно було сказано, так, в законі про ветеранів, про пільги, є там перераховані всі ті, які прирівнюються до Великої... до тих... Великої Отечествовній, сказано, що їх прирівнюють, той закон радянський прирівнюють. Ну, там візьмемо ті, що в Корей були, і ті, що у В'єтнамі, і не говорім, що їх не було... Ну і Ангола, і Мозамбік і Куба, там перераховано від і до, я читав уважно той закон. Але там є таке: Україна, Білорусія, Литва, Латвія, Естонія 1944–1952 роки вони прирівняні до тих, які відійшли туди і назад, до Волги і назад. От тих, яких ми гнали, то ті... Я не кажу, що

воювали, але знаєте, що вони виробляли в Західній Україні? Отже ж, давайте їх не будемо плутати. А перед тими я, знаєте, голову не схилию. І не схилию перед тими пам'ятниками, пане Артуре, от тут стоїть, дійсно, от той, який витопив наших хлопців з Полтавщини, з Чернігівщини, от тут у Дніпрі, от чого я маю перед ним схилити голову?

Але я, знову-таки, шаную тих, які воювали і в Афганістані, і в Другу світову війну, тому що я знаю, як ми не пошануємо їх, ми не пошануємо тих, які сьогодні взяли зброю в руки і навіть дуже часто всупереч волі уряду пішли і відстояли.

І тому ми мусимо от про це думати. І коли робиться це міністерство, то для того, щоб не те, щоб відкидати афганців, про вояків Другої світової, погодіться, не будемо, бо їх як на пальцях однієї руки можна... ну, не одної, але можна перерахувати. Слухайте, скільки вже осталося справжніх, не липових. Тому я вам скажу, це міністерство мало би і опікуватися так само і тими, що воювали в Афганістані. Вони виконували свій військовий обов'язок, і тому їм належить від тієї держави, хоч яка і не існує, але ж ми назвали себе спадкоємцями тієї держави, ... належить... відповідна і пошана, і відповідна допомога, бо з роками вони не молодші і не сильніші, і не міцніші, і старі рани дають себе знати.

Але так само ми повинні подбати про тих, які сьогодні там воюють, які ще воюють, і тих, які вже вернулися. І далеко не в такому стані, щоб навіть самим собі заробити і життя. От для чого треба створити те міністерство і не як бюрократично чисто установу, а для того, щоб справді хтось в одних руках, не в різних міністерствах, різних відомствах, ото все було розсосереджено, розсіяно, а щоби в одних руках, щоби вся допомога тим всім йшла... ну, знаєте, так... ну, доходила до всіх і щоб то було скоординовано. І, безумовно, тут хтось сказав про ветеранів праці. Ну, знаєте, то оставимо збоку, про це має Пенсійний фонд думати, а не Міністерство ветеранів. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо, пан Юрій. Вы, как всегда, очень правы и конструктивны.

У Києві відбулася щорічна традиційна зустріч ветеранів 181-го МСП, що воював у складі 108-ї МСД.

ЯК І УСІ ПОПЕРЕДНІ РОКИ, натхненником і практичним організатором зустрічі став його бойовий командир у 1987–1989 роках, полковник у відставці Олександр Максимович Верещак – кавалер двох орденів Червоної Зірки та афганського ордена Червоного Прапора.

Кордон з Афганістаном полк перетнув 26 грудня 1979 року біля міста Термез у складі головних сил 108-ї МСД. Основне місце дислокації – передмістя Кабулу Хайр-Хана, відоме також як Теплий Стан.

За роки війни полк брав участь практично в усіх бойових операціях на території Афганістану від Хайратону до Кабулу. Особливо напруженим було забезпечення виходу 860-го МСП з Файзабаду на територію СРСР, відвоювання захопленого моджахедами провінційного центру Кундуз 1988 року. Тоді 181-й МСП здійснив блискавичний марш з Кабулу до Кундузу, здолавши при цьому високогірний перевал Саланг вночі, захопив позиції моджахедів.

Знаменною сторінкою в історії полку стала його участь в ли-

ТРАДИЦІЙНА ЗУСТРІЧ БОЙОВИХ ПОБРАТИМІВ

стопаді 1987 – січні 1988 року в армійській операції «Магістраль» з деблокування міста Хост, центру однойменної провінції. Полк був доставлений туди літаками військово-транспортної авіації без бронетехніки. Він був єдиною радянською військовою частиною на території провінції.

Гірські роти 3-го мсб облаштували позиції на панівних вершинах навколо міста, чим забезпечили надійну оборону.

Підрозділи полку були в бойових заслонах навколо кабульського летовища, контролювали 50-кілометрову ділянку стратегічного шосе від Кабулу до Баграму, охороняли та обороняли найбільшу в Афганістані гідроелектростанцію Наглу.

8 лютого 1989 року полк вийшов з Афганістану. За мужність і героїзм чотирьом військовослужбовцям полку було присвоєно звання Героя Радянського Союзу, 59 нагороджені орденом Червоного Прапора, 978 – орденом Червоної Зірки.

У традиційній зустрічі взяли участь відомі герої – учасники війни в Афганістані.

Герой Радянського Союзу полковник у відставці В. І. Гринчак передав привітання від голови

Української Співки ветеранів Афганістану Героя України генерал-лейтенанта С. В. Червонопольського та привітав від ветеранів 285-го ТП (він же 682-й МСП) і 781-го баграмського орб 108-ї МСД.

Від ветеранів-прикордонників

зібрання привітав Герой Радянського Союзу полковник запасу В. Д. Капшук.

Полковник у відставці, кавалер трьох орденів Червоної Зірки С. П. Ляшенко тепло вітав від ветеранів 180-го МСП і 682-го МСП, 108-ї МСД.

Учасники зустрічі висловлювали величезну повагу до подвигів нинішніх захисників України, які мужньо протистоять російським агресорам, висловили готовність і надалі надавати посильну допомогу українським воїнам.

Пряма мова

НАШ СПІВРОЗМОВНИК – непересічна особистість, його біографія варта детальної і окремої розповіді. Якщо коротко, Юрій Володимирович Беляков після закінчення Бакинського загальноосвітнього командного училища у 1982 році був направлений до Афганістану на посаду командира розвідувального взводу розвідувальної роти 149-го мотострілецького полку в Кундуз.

Мав велику кількість бойових виходів, під час яких здійснювали реалізацію розвідданих, пошук військових формувань супротивника і по охороні колон. Там же зазнав два поранення: кульове в ногу під час вдбиття напад на колону, а друге, важке, під час виконання завдання з пошуку збройних формувань і прикриття з боку гір просування військової колони. Під час захоплення засідки супротивника Юрій Володимирович підірвався на міні і в результаті втратив руку.

Нагороджений орденом Червоної Зірки, як виняток був залишений на військовій службі і з 1983 до 1991 року служив в Ужгороді. Потім вісім років керував Ужгородською організацією ветеранів війни в Афганістані.

У грудні 2014 року, перебуваючи на посаді заступника Ужгородського міського голови, зустрівся з тодішнім начальником Генерального штабу Збройних Сил України генерал-полковником Віктором Муженком і переконав його в необхідності використання власного бойового досвіду, набутого на війні в Афганістані, і відправився на схід України, в зону АТО. На останній перед від'їздом сесії міської ради Юрій Володимирович закликав депутатів і присутніх активістів наслідувати його приклад – встати на захист свободи і незалежності України, але, на жаль, ніхто не відкликнувся. Так заступник міського голови Ужгорода, депутат трьох скликань, інвалід війни в Афганістані добився призову до лав Збройних Сил України в скрутний для держави час.

Перебував на посаді заступника командира 53-ї бригади, з 2016 по 2019 рік служив Одеським обласним військовим комісаром, потім повернувся до Ужгорода.

У лютому 2022 року, з початку повномасштабного вторгнення в Україну російських окупаційних військ, Юрій Беляков, незважаючи на захворювання, знову призваний до лав ЗСУ, погодившись на пропозицію Генерального штабу сформувати і очолити 68-у Окрему егерську бригаду.

У травні 2022 року Президент України Володимир Зеленський за особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету і територіальної цілісності України, нагородив Юрія Белякова орденом Богдана Хмельницького першого ступеня.

Ми вирішили поговорити з Юрієм Володимировичем про важливу і актуальну як ніколи тему – військово-патріотичне виховання українців, як юних, так і дорослих. Адже не секрет: в той час, коли бійці на фронті стримують ворога й звільняють окуповані території, власним життям виборюють суверенітет України, величезна кількість осіб призовного віку переходять як за кордоном, так і всередині країни, уникає отримання

залучитися? Де хоча б якісь копійки з бюджету на цю суспільно важливу справу?

Ми часто чуємо, що українська нація вже відбулася. Але насправді ми не є монолітними. Є патріоти, вони воюють чи щось роблять на місцях заради перемоги: волонтери, благодійники, виробничники, фермери, підприємці, які допомагають фронту. А є чимала купа байдужих, хто впевнений, що його це все омине, що його це все не стосується. Типова фраза – «я нікому нічого не винен!»

Ці люди ще й навчилися використовувати слабкі місця в законі. Як наслідок – поява різних «адвокатів», які розповідають, як краще відкрити, як уникнути повістки тощо. Чимало людей починають качати свої права, геть забуваючи про свої обов'язки по відношенню до країни, народу. У мене питання: а на кого працюють ці «адвокати»? Чому цим не займається Служба безпеки, адже це є безпосередньою загрозою Україні.

– **Згоден, з боку держави проблема реально не вирішува-**

людська толерантність, відповідальність. Це загалом і є формуванням українського громадянського суспільства.

Ми відпрацьовували шляхи вирішення проблеми громадської байдужості, методологію, давали поради щодо того, хто мав і міг ці завдання виконувати.

Людам просто необхідно закладати до свідомості, що ми можемо бути різними національностей, але усі ми – громадяни України. А це несе й певні обов'язки.

З цим постійно зверталися до прем'єр-міністрів, до президентів. Але в результаті ця програма не приймалася...

– **Але чому? Це ж очевидно суспільно корисна й потрібна річ...**

– Насправді тоді відіграла роль політика. Річ у тім, що УСВА займала незалежне політичне становище. Усвідомлюючи, що яка б влада не прийшла, ветеранська організація залишається собою, зі своїми задачами та своєю метою. Вона має працювати з будь-якою поточною владою, яку обрав

пропозиції до очільника ОВА, і за основу беру саме згадану програму, напрацьовану УСВА, яку до цього чиновники «футболіли».

– **Чи не загато це локально – лише Закарпаття...**

– Ще раз кажу: кожен має працювати на своєму рівні. Але в кожному регіоні «афганці», члени УСВА готові також активізуватися, працювати в цьому напрямі, об'єднуватися. А Віктор Микита може не лише сприяти реалізації в Закарпатті, а винести на державний рівень.

– **Ця програма ще актуальна?**
– Зараз вона гіперактуальна. Попри те, що ми зараз у стані війни, ми повинні вчити покоління, яке підрастає. І головне – нам є, на чікому прикладі вчити! Це наші воїни ЗСУ, які демонструють часом справжні дива у боротьбі з переважачим за більшістю показників ворогом.

Так, є чимало запитань до держави, до її президентів, її чиновників. Корисного для країни вони зробили не так вже й багато, зате для своїх власних статків значно більше. Але зараз мова йде не про них, не про захист конкретних персоналій, а про існування нашої нації, нашої країни взагалі. Зараз потрібно врятувати Батьківщину, а потім робити її кращою, комфортнішою, досконалою. Головне – щоб потім було, що розвивати й вдосконалювати.

Розуміння цього і є головна задача патріотичного виховання.

– **З розмови роблю висновок, що ми втратили забагато часу в плані виховання. Чи є можливість виправити?**

– Чесно? Щодо дорослих – боюся, що ні. Вже сформованих особистостей часто виховувати марно. Принаймні, на довгу роботу нема часу. Тут мають працювати закони, у тому числі й карний кодекс. А от з дітьми, особливо з тими, які народилися з 2014 року, тобто з початку війни, потрібно працювати, і працювати багато.

Зараз усі театри, усі Палаці дітей та юнацтва, усі спортивні секції та клуби мають займатися патріотичним вихованням.

Колись був у США і щиро дивувався: там прапор, герб – на кожній будівлі, в кожному громадському місці. Усі знають, що вони громадяни своєї країни, і попри всі внутрішні проблеми й непорозуміння вони люблять свою країну, пишуться нею, «порвуть» за неї будь-кого. Військова служба – престижна й перспективна, і тому там черга до лав армії, навіть суворий відбір працює. І тому вони – перша армія світу.

А в нас у суддів і прокурорів зарплатня значно вища, ніж у офіцерів. Не кажучи вже про пенсію. Тому у нас не престиж захисника плекається, а створюється якась каста недоторканих чиновників.

Як завжди, на своєму прикладі: я, інвалід з 1983 року, спокійно збираюся і їду на фронт. Бо знаю, що мушу захищати від агресора свою державу, свій дім, свою родину. Мій син з 2014 року на фронті, пішов добровільно, хоча за фахом він аж ніяк не військовий, має юридичну освіту. Я за нього хвилююся, але розумію, що він виконує свій обов'язок. Як громадянин, як чоловік.

А купу людей – втікають...

Україна має нарешті виробити ідею Держави, її концепцію і мету. І в основі ідеї має бути громадянин Держави, який є рушієм її розвитку. Саме Української держави. У нас чудові працелюбні люди, чудові майстри. Створити їм умови для роботи вдома – і вони не будуть їхати за кордон, а працюватимуть на користь своєї країни.

І до речі: одна з найбільших проблем України, я маю на увазі корупцію, – це також наслідок відсутності справжнього патріотичного виховання. Якщо людину навчити цінності України на рівні базової засади, вона не зможе відверто, безсовісно красти у Держави і у людей.

Російське вторгнення змінило різко країну. В тому числі і психологічно. Впевнений, зараз є готовність багато чого повернути у потрібне, суспільно важливе русло. Головне – саме робити, не допускати бездіяльності. У тому числі і в питаннях патріотичного виховання. Це – питання нашого виживання як нації, як країни.

**Розмову вів
Костянтин ЧЕРКАЙ**

ЗАРАЗ ПОТРІБНО РЯТУВАТИ БАТЬКІВЩИНУ І ВИХОВУВАТИ ПАТРІОТІВ

повісток, виготовляє «липові» документи і навіть намагається пішки і вплав дістатися інших країн.

– **Що це? Звичайна побутова байдужість і боєзастов?**

– На жаль, це системне явище, і його корені закладені не сьогодні, не вчора і не рік-два тому. З самого початку Незалежності наша держава повністю ігнорувала необхідність патріотичного, а тим паче – військово-патріотичного виховання, залишивши це питання на окремих ентузіастів і громадські організації. Системної роботи з молоддю не велось анітрохи.

З 1991 року ми не маємо жодної ідеології країни. Суспільство кинулося споживати, усі в першу чергу прагнуть стати багатими. Особливо – діставшись до влади. Кожен чиновник, який зміг прилаштуватися, відразу починав потрохи (та й не потрохи) підвищувати свій рівень життя, обзаводився машинами, маєтками, будинками, рахунками тощо. І це передавалося суспільству. Ніхто не говорив про любов до Батьківщини, патріотизм, мораль, виховання, почуття обов'язку, зводячи усе до вдягання вишиванок у свята. До порожніх балачок, до формалізму, до умов, коли ніхто ні за що не відповідає, лише інколи ставляться галочки у звітах про «проведені патріотичні заходи».

От подивіться: у нас військова підготовка школярів усього Ужгорода відбувається в одній 20-й школі. Уявляєте! З усього міста діти ходять в один заклад. Чому при кожній школі нема бодай мінімальної власної бази? Чому цим не займається ніхто?

Ну добре, у мирні часи це здавалося неактуальним. Але з 2014 року загроза була більш ніж очевидною. І кроки з військово-патріотичного виховання також були очевидні. Але усі їх проігнорували.

У мене питання: де було наше Мінветеранів, яке б мало до цього

ляся. Але невже не було запиту з боку суспільства? Чи тим паче ініціативи?

– От саме про це я й хотів сказати. Така ситуація усі ці роки вкрай турбувала організації ветеранів Афганістану. Людей, які найбільш гостро, на власному досвіді, на власній крові, відчували важливість моральних якостей всього суспільства. Я кажу про тих і про те, що знаю, в чому компетентний, в чому брав участь. Були не просто ініціативи, було розроблено конкретні кроки й програми.

Українська Спілка ветеранів Афганістану як мінімум з 2005 року регулярно висувала до влади пропозиції щодо програми військово-патріотичного і патріотичного виховання та освіти. Причому не лише підрастаючого покоління, а й дорослих людей.

Суть програми – це й вивчення історії, формування довіри до своїх збройних сил, готовність захищати свою Батьківщину зі зброєю в руках. Це культура,

народ, і не втручатися у політичні ігрища.

Крім того, у ті часи почалися розколи єдиного ветеранського руху, з'явилося декілька окремих громадських організацій ветеранів. Не завжди зі шляхетними планами і метою. Хтось почав окремо виділяти, наприклад, десантників, хтось формуватися за регіональними ознаками тощо. Це значно послабило позиції та авторитет організації.

– **А що ж тепер, коли після повномасштабного вторгнення усі ці проблеми оголилися і загострилися?**

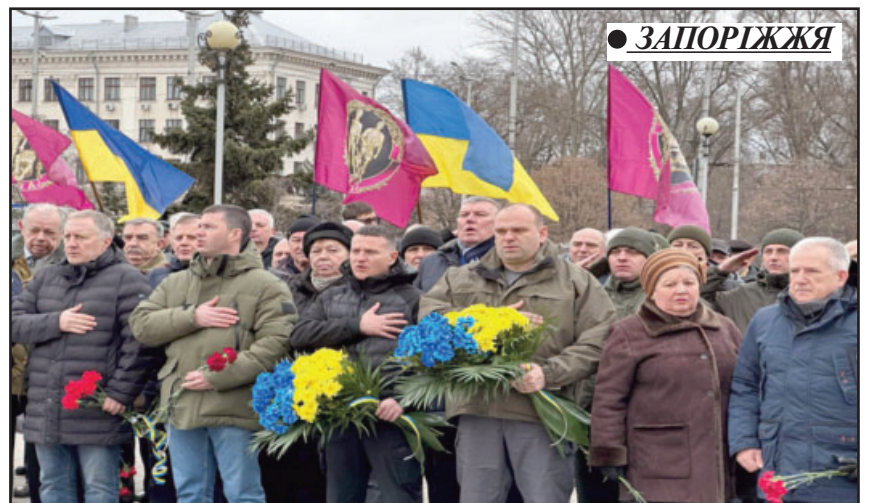
– Так, розуміння проблеми зросло. Важливо, щоб кожен робив максимум на своєму місці. На даний момент я на громадських засадах є радником голови Закарпатської ОВА Віктора Микити. У нас вже відбулася попередня розмова на тему військово-патріотичного виховання, і з його боку є підтримка і повне розуміння, що треба цим займатися. Я готую конкретні

● СУМИ

● ТЕРНОПІЛЬ

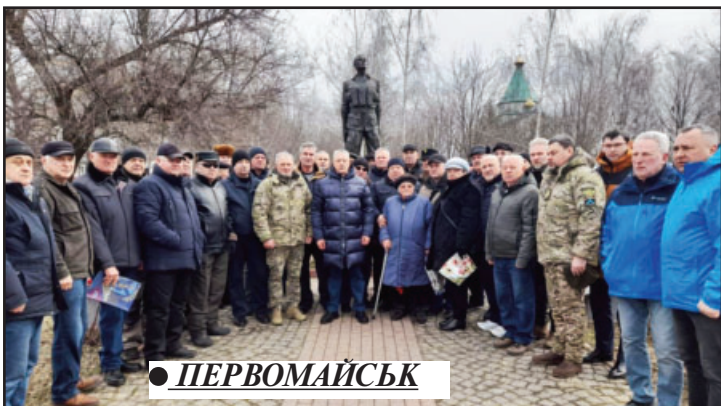
● ЗАПОРІЖЖЯ

● КОБЕЛЯКИ

● НОВА ВОДОЛАГА

● ПЕРВОМАЙСЬК

● КРОПИВНИЦЬКИЙ

● ДНІПРО

Соціальний захист

Міський голова Львова Андрій Садовий підписав розпорядження про виплату одноразової матеріальної допомоги мешканцям громади, які брали участь у бойових діях на території Афганістану.

ДОПОМОГА ЛЬВІВСЬКИМ «АФГАНЦЯМ»

Відповідний документ з'явився на офіційному сайті ЛМР. З бюджету Львівської міської територіальної громади надано матеріальну допомогу на загальну суму 751 тис. грн. Мешканцям громади, які брали участь у бойових діях на території Республіки Афганістан, на-

дано кошти у розмірі 1000 грн кожному.

Кошти виділено в рамках виконання бюджетної програми заходів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення Львівської міської територіальної громади.

Андрій САМОЙЛЕНКО.

РІВНЕНСЬКА ПРОГРАМА «ТУРБОТА» ПРАЦЮЄ

Відповідно до рішень Рівненської міської ради у кошторис витрат на виконання у 2023 році заходів Комплексної міської соціальної програми «Турбота» виділено кошти на соціальні виплати учасникам бойових дій та сім'ям загиблих.

ЩОМІСЯЦЯ здійснюється цільова соціальна виплата: – одному з батьків і вдовам учасників бойових дій, які загинули в Афганістані, – в розмірі 800 грн; – особам з інвалідністю внаслідок війни першої групи, інвалідність яких пов'язана з травмами, пораненнями, каліцтвами, захворюваннями, отриманими під час участі в бойових діях в Афганістані, – в розмірі прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно здійснюється виплата до відзначення Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав за клопотанням громадських організацій ветеранів:

– одному з батьків і вдовам учасників бойових дій, які загинули

в Афганістані, у розмірі 10000 грн (з урахуванням суми оподаткування);

– одному з членів сімей (вдови або неповнолітнім дітям) померлих учасників бойових дій на території інших держав – у розмірі 500 грн;

– особам з інвалідністю внаслідок війни, інвалідність яких пов'язана з травмами, пораненнями, каліцтвами, захворюваннями, отриманими під час участі в бойових діях в Афганістані або інших країнах, де велися бойові дії, – в розмірі 500 грн.

Здійснюються виплати, зокрема, на поховання, а також встановлення пам'ятників на могилах учасників бойових дій, які загинули на території інших держав, де велись бойові дії.

МОНЕТИЗАЦІЯ ПІЛЬГ. ЯК ОТРИМАТИ КОШТИ

Експерти Міністерства соціальної політики роз'яснили, що треба робити

МЕТОЮ МІНІСТЕРСТВА соціальної політики є забезпечення підтримки найменш захищених верств населення, зокрема, через інструмент надання пільг на житлово-комунальні послуги. Це є одним з ключових моментів підтримання платоспроможності і соціального захисту громадян, – йдеться у повідомленні.

Також міністерство працює над підвищенням мотивуючого фактору соціальних допомог, через монетизацію виплат у тому числі. Це означає, що завдяки реалізації реформи з надання виплат виключно в грошовій формі людина може отримати «на руки» свої гроші і, зекономивши енергоресурси, витратити заплановану суму на інші потреби. Це є одним з ключових інструментів підвищення мотивації громадян до енергозбереження.

Раніше існували дві форми грошової виплати: готівкова та безготівкова. Зміни, що всту-

пили в силу, стосуватимуться пільговиків, які у 2022 році отримали пільги у грошовій безготівковій формі.

Виплата пільг на оплату житлово-комунальних послуг пільговикам тепер здійснюється у грошовій готівковій формі шляхом перерахування коштів Пенсійним фондом України:

– тим пільговикам, які до грудня 2022 року вже отримували відповідні пільги у готівковій формі, а також тим, які звернулися за наданням виплати починаючи з грудня 2022 року, Пенсійний фонд України перерахує кошти на їхні рахунки, відкриті в уповноважених банках, або для виплати через відділення АТ «Укрпошта»;

– пенсіонерам, які до грудня 2022 року отримували пільги у грошовій безготівковій формі, виплата здійснюватиметься шляхом перерахування коштів на їх пенсійні рахунки в уповноважених банках або через відділення АТ «Укрпошта», де людина одержує пенсію;

– пільговикам, які до грудня 2022 року отримували пільги у грошовій безготівковій формі і не є пенсіонерами (тобто в Пенсійному фонду України відсутні виплатні реквізити банківського рахунку або адреса доставки коштів) кошти на виплату пільг перераховуються на їх поточні рахунки, відкриті Пенсійним фондом України в АТ «Ощадбанк».

У Мінсоцполітики наголошують: про відкриття рахунка в банку органи Пенсійного фонду України інформують пільговика. Щоб одержати кошти з такого рахунку, потрібно особисто звернутися до АТ «Ощадбанк» для укладення договору банківського рахунка.

Слід зазначити, що пільговик, які отримують пільгу в грошовій готівковій формі, зобов'язані самостійно сплачувати щомісяця вартість фактично спожитої послуги з урахуванням суми виплаченої їм пільги.

Тетяна ШМІДТ.

	До грудня 2022 року	Після грудня 2022 року
Пільговики-пенсіонери	Отримували пільги у грошовій БЕЗГОТІВКОВІЙ формі	ПФУ перерахує кошти на їх пенсійні рахунки в уповноважених банках або через відділення АТ «Укрпошта», де людина одержує пенсію
Пільговики-НЕ пенсіонери	Отримували пільги у грошовій БЕЗГОТІВКОВІЙ формі	Кошти на виплату пільг перераховуються на їх поточні рахунки, відкриті Пенсійним фондом України в АТ «Ощадбанк»
Пільговики	Які отримували пільги у грошовій ГОТІВКОВІЙ формі або звернулися за наданням виплати, починаючи з грудня 2022 р.	ПФУ перерахує кошти на їхні рахунки, відкриті в уповноважених банках або для виплати через відділення АТ «Укрпошта»

Порівняння воєн, які проходили у різні часи, – завдання невідчайдне. Але окремі параметри можна порівнювати, аналізувати. Розглянемо таке порівняння з використанням десяти параметрів.

1. Для СРСР і НАТО Афганістан – спільний театр військових дій та однакова мета – посилення впливу в стратегічно важливому азійському регіоні. Але для СРСР це була прикордонна держава і стан справ там впливав на його безпеку.

НАТО, здійснивши вторгнення в Афганістан, вийшло за межі зони відповідальності свого військово-політичного блоку й визначило «зоною власних інтересів» всю земну кулю.

2. Приводом для вторгнення, точніше – його обґрунтуванням, СРСР обрав принцип інтернаціональної солідарності та інтернаціональної допомоги в захисті країни від зовнішнього агресора на прохання її законного керівництва. Рішення приймалося на підставі інформації від власних джерел, що суперечили одне одному.

США і Великобританія штучно призначили Афганістан джерелом сучасного тероризму і оформили дозвіл на вторгнення резолюцією ООН. Але військові США активізували вивчення досвіду перебування Збройних сил СРСР в Афганістані. Зокрема, у вересні 2001 року вони з цією метою зустрілися з головою УСВА та його заступниками.

3. СРСР розпочав вторгнення до Афганістану головними силами 25 грудня 1979 року посадковим десантуванням 103-ї пдд на аеродроми Кабул і Баграм з одночасним перетинанням кордону дивізіями Сухопутних військ, особовий склад яких, в головному, складала військовослужбовці, призвані з запасу ТуркВО. Крім того, на головні аеродроми цієї країни перебазувалися частини ВПС СРСР. Таким чином у перші дні на території Афганістану були зосереджені головні сили 40-ї загальновійськової армії ТуркВО, яку разом з 103-ю пдд і силами ВПС умовно назвали «Обмеженим контингентом радянських військ в Афганістані» (ОКРВ). Його чисельність досягала до 120 тис. особового складу.

США і Великобританія діяли обережно. На першому етапі війни, починаючи з 7 жовтня 2001 року, вони нанесли жорстокий бомбовий і ракетний удар по залишках давно не діючих військових баз і об'єктів Афганістану. І лише 19 жовтня висадили у районі Кандагару десант підрозділів спецназу, а далі тільки 15 грудня 2001 року на аеродром Баграм прибули на літаках 160 бійців британського спецназу «Зелені кашкети». У подальшому група військ в Афганістані отримала назву «Міжнародні сили сприяння безпеці в Афганістані» (МССБ). Чисельність МССБ досягала до 130 тис. військовослужбовців. Крім того, в Афганістані діяли приватні воєнні компанії (ПВК), чисельність яких досягала до 104 тис. осіб. Одночасно впродовж усієї війни у східних провінціях діяли війська США, які не входили до складу МССБ.

4. СРСР розпочав вторгнення в Афганістан, не долучаючи до цього своїх союзників, без чітко визначеної стратегії і термінів військової операції. Політичне завдання – зміна політичного лідера країни і приведення до влади слухняного керівника-маріонетки. Далі – забезпечити стабільність нової влади, внутрішню підтримку нового керівника.

Сподівалися, що це можна зробити швидко і до організованої реакції світової спільноти вивести війська з Афганістану. Але такі розрахунки не виправдалися і відбулося ситуативне втягнення збройних формувань СРСР у багаторічну війну. Питання про виведення військ керівниками СРСР було порушено вже у 1980 році. Але остаточне рішення було прийняте лише 1988-го і здійснене до 15 лютого 1989 року.

США і Великобританія долучили до участі в «антитерористичній операції», до нової війни, 50 країн світу, зокрема Україну.

Вони оприлюднили план дій з термінами послідовного, поступового, комбінованого, військового та економічного просування нової влади по регіонах (1-й етап – центр і північ, 2-й – захід, 3-й – південь і 4-й – схід). Розподілили відповідальність учасників коаліції у кожному регіоні. План був розрахований до 2014 року, терміни його виконання на перших етапах було виконано. Але після завершення встановленого терміну було визнано, що остаточні за-

СРСР – НАТО. ЧИ МОЖНА ПОРІВНЮВАТИ ВІЙНИ В АФГАНІСТАНІ?

Для багатостраждального Афганістану війна не закінчується вже тривалі роки. Змінювалися лише діючі армії, збройні формування. Більше десяти років, у 1979–1989 рр., враховуючи діяльність радянських радників, тривала збройна боротьба на території цієї країни, в якій брали участь Збройні сили СРСР. З 1989 до 1992 року збройні сили Афганістану самостійно за матеріальної підтримки СРСР захищали державу. Відмова росії допомагати Афганістану після 1992 року призвела до поразки режиму і багаторічного

безладу в країні, до зростання тероризму, збільшення виробництва наркотиків, наркотрафіку.

У 2001 році війну розпочали США і Великобританія, а далі до них долучилися війська НАТО та антитерористична коаліція у складі 50 держав, у тому числі й Україна. 20 років війська коаліції були присутні на території Афганістану, але вирішити проблему безпеки і перемогти супротивника у XXI столітті їм не вдалося. Фінал втручання у внутрішні справи Афганістану 2021 року став несподіваним для всього людства.

вдання забезпечення безпеки у країні не було виконано. Далі було прийнято рішення про продовження перебування військ США, а також інструкторів і радників з інших країн в Афганістані, які перебували там до 2021 року.

5. Управління, кількісний склад і структура ОКРВ в Афганістані протягом дев'яти років змінювалися. Прийняття рішень, їх погодження і командування військами було інерційним: партійно-політичне керівництво СРСР, Міністерство оборони (головний командування видів військ), Генеральний штаб, Командування Південним стратегічним напрямком, Командування ТуркВО – все це з відповідними представниками і представництвами, оперативними групами було над групою головного військового радника і командуванням 40-ї загальновійськової армії, які діяли в Афганістані і на яких було покладено відповідальність за успіхи і поразки в бойових операціях.

Управління МССБ постійно вдосконалювалося. На першому етапі в 2001–2003 рр. керівництво МССБ послідовно через кожні півроку переходило до військового командування однієї з країн головних учасників коаліції: Великобританії, Туреччини, Німеччини. 11 серпня 2003 року НАТО повністю взяло на себе керівництво МССБ, зокрема планування операцій, забезпечення штаб-квартирою, призначення командувача тощо. У період 2003–2008 рр. МССБ командували генерали ЗС Німеччини, Канади, Франції, Туреччини, Італії, Великобританії, США. З 2008 року було створено єдине командування МССБ і військами США, яке до кінця війни очолювали генерали ЗС США.

6. Політичне керівництво СРСР вагалося у виборі своїх кандидатів на посаду голови Афганістану, мало недостатньо повну інформацію про їхні особи-

сті й ділові якості та ставлення до них афганського суспільства. Після перемоги Квітневої революції СРСР підтримував лідерів фракції «Хальк» («Народ») НДПА на чолі з інтелігентом-письменником Н. М. Таракі та амбіційним Х. Аміном. Далі змінив напрям і підтримав альтернативну кандидатуру – лідера фракції «Парчам» НДПА Б. Кармаля, якого змінили на М. Наджибулла. При цьому зміна лідерів країни здійснювалася псевдодемократичними процедурами на безальтернативній основі.

«Вашингтонський відділ кадрів» більш виважено і глибоко вивчав особисті справи кандидатів. Президенти Афганістану Хамід Карзай (2002 – 2014) і Ашраф Гані (з 2014 року) є пуштунами, представниками провідної нації і верхівки місцевих племен з глибокими афганськими коріннями. США не змінювали ставлення до Хаміда Карзая і підтримували його, незважаючи на його помилки й демонстративну позицію щодо неприйняття присутності іноземних військ в Афганістані. Президенти Афганістану мали високий міжнародний рейтинг. Зокрема кандидатура Ашрафа Гані висувалася на посаду Генерального секретаря ООН. Президенти Афганістану були обрані на посаду внаслідок прямого голосування. Співні питання між кандидатами вирішувалися при посередництві політичних лідерів США.

7. У 1972–1992 рр. у збройних силах Афганістану широко використовувалися радянська техніка і зброя, допомога військових радників і консультантів. У ці роки через 10 головне управління Генштабу ЗС СРСР в Афганістан було відраджено 12 генералів на посади головних радників, спеціалістів і консультантів:

1) генерал-майор Бондарець І. С. (1972–1975),

2) генерал-лейтенант Горелов Л. М. (1975–1979),

3) генерал-полковник Магометов С. К. (1979–1980),

4) генерал армії Майоров О. М. (1980–1981),

5) генерал армії Сорокін М. І. (1981–1984),

6) генерал армії Салманов Г. І. (1984–1986),

7) генерал-полковник Востров В. А. (1986–1988),

8) генерал-полковник Соцков М. М. (1988–07.1989),

9) генерал-полковник Шеїн Б. П. (07.1989–1990),

10) генерал армії Гареев М. А. (02.1989–07.1990),

11) генерал армії Грачов М. Ф. (07.1990–12.1991),

12) генерал-лейтенант Перфільєв Б. С. (09.1991–04.1992).

З них сім генералів мали особистий досвід тактичного рівня участі у Другій світовій війні, отримали бойові нагороди: генерал-майор Бондарець І. С., генерал-лейтенант Горелов Л. М., генерал-полковник Магометов С. К., генерал армії Майоров О. М., генерал армії Сорокін М. І., генерал армії Салманов Г. І., генерал армії Гареев М. А. Усі вони народилися в 20-і роки (1920–1923 рр.) переважно у сільських родинах.

Інша група з п'яти воєначальників була молодша на десять-п'ятнадцять років (1929–1937 р. н.) і не мала досвіду війни: генерал-полковник Востров В. А., генерал-полковник Соцков М. М., генерал-полковник Шеїн Б. П., генерал армії Грачов М. Ф., генерал-лейтенант Перфільєв Б. С.

Старшими воєначальниками за роком народження (1920) були Бондарець І. С., Магометов С. К., Майоров О. М., молодшими – (1937 р. н.) – Перфільєв Б. С., Шеїн Б. П.

Усі воєначальники були призначені на посади в Афганістані у віці більше 50 років, генерали Магометов С. К., Майоров О. М., Сорокін М. І., Салманов Г. І., Грачов М. Ф. служили в Афганістані у віці більше 60 років, а Гареев М. А. отримав призначення в Афганістан у віці 65 років.

У період служби в Афганістані три воєначальники отримали вище військове звання – генерала армії: Сорокін М. І. (11.1981 р.), Гареев М. А. (11.1989 р.) Грачов М. Ф. (02.1991 р.)

Триваліше за всіх воєначальників перебував в Афганістані на посаді головного військового радника генерал армії Сорокін М. І. – два роки десять місяців (11.1981–09.1984). Після Афганістану Сорокін М. І. продовжив службу на вищих посадах у ЗС СРСР до 70 років. Два роки і два місяці служив в Афганістані генерал-полковник Востров В. А. (13.03.1986–01.06.1988). Близько

1,5 року служили в Афганістані генерал армії Майоров О. М. (11.1979–07.1980), генерал армії Салманов Г. І. (09.1984–03.1986), генерал армії Гареев М. А. (02.1989–07.1990), генерал армії Грачов М. Ф. (07.1990–12.1991), один рік і три місяці (05.1988–08.1989) – генерал-полковник Соцков М. М. Менше року служили в Афганістані генерал-полковник Магометов С. К. (11.1979–07.1980) і генерал-полковник Шеїн Б. П. (08.1989–02.1990).

У воєнній біографії кожного воєначальника однаковим було послідовне просування службовими сходами, не пропустивши жодної проміжної ступені, від командира взводу до командарма і вище, з відповідним підвищенням освітнього рівня у військових академіях.

Головним військовим радникам перед направленням на посади за межі СРСР формували конкретні завдання, виходячи з розуміння керівництвом МО і СРСР ситуації в країні майбутнього перебування.

За часи війни в Афганістані 40-у загальновійськовою армію ТуркВО очолювали сім командувачів:

1) генерал-лейтенант Тухаринов Ю. В. (1979–1980),

2) генерал-лейтенант Ткач Б. І. (1980–1982),

3) генерал-лейтенант Єрмаков В. Ф. (1982–1983),

4) генерал-лейтенант Генералов Л. Є. (1983–1985),

5) генерал-лейтенант Родіонов І. М. (1985–1986),

6) генерал-лейтенант Дубинін В. П. (1986–1987),

7) генерал-лейтенант Громов Б. В. (1987–1989).

Найбільш літній командувач – Тухаринов Ю. В. (05.1927 р.). Він був старшим за своїх наступників на десять-п'ятнадцять років і приступив до керування 40 ЗА у віці 52 років. Найбільш молоді командувачі – Громов Б. В. (11.1943 р.) і Дубинін В. П. (02.1943 р.). Вони були призначені на посаду командарма у віці 43 років.

Дитинство та юність усіх майбутніх командармів проходили у важких умовах післявоєнного часу. Всі вони – діти війни, четверо – Ткач Б. І., Генералов Л. Є., Родіонов І. Н., Дубинін В. П. – народилися в селах, в яких були післявоєнне руйнування, нужденність і бідність. Але і в інших, які народилися в містах, дитинство складалося важко. Працювали на підприємстві батьки Єрмакова В. Ф., був репресований батько Тухаринова Ю. В., загинув на війні в рік народження сина батько Громова Б. В. Але всім родина і суспільство допомогли піднятися й отримати воєнну освіту, виявити свої кращі якості особистості, загартованої важким дитинством.

У воєнній біографії кожного командарма однаковим було послідовне просування службовими сходами, не пропустивши жодної проміжної ступені, від командира взводу до командарма і вище, з відповідним підвищенням освітнього рівня у військових академіях. Ніхто з них до служби в Афганістані не мав досвіду управління військами у бойових діях.

Тухаринов Ю. В. у своїй кар'єрі вже пройшов рівень командарма і з вересня 1979 року був першим заступником командувача військами ТуркВО. Але за мобілізаційним планом на нього було покладено відповідальність за формування та управління протягом десяти місяців діями створеної 40 ЗА, особовий склад якої комплектувався з військовослужбовців, призваних із запасу. У вересні 1980 року Тухаринов Ю. В. повернувся на посаду першого заступника командувача військами ТуркВО.

Три командувачі – Єрмаков В. Ф., Родіонов І. М. і Громов Б. В. прибули до Афганістану і очолили 40 ЗА з рівнозначних посад – командармів. Єрмаков В. Ф. прослужив в Афганістані близько 1,5 року, Родіонов І. М. – близько року.

(Закінчення в наступному номері).

● КОЗЯТИН

● ВАГУТИНЕ

● ШОСТКА

● МИКОЛАЇВ

● КОРЮКІВКА

● ЧЕЧЕЛЬНИК

Про невідомі багатьом нам сторінки радянської історії продовжує розповідь ветеран дипломатичної служби, ветеран війни, член Української Співки ветеранів Афганістану, член Національної спілки журналістів України Вячеслав ЛУЗІН.

ПІВНІЧНИЙ ЄМЕН – лише невелика точка на глобусі. Одна із сторін розділеної країни, яка прагне об'єднання, але так і не знайшла спільного знаменника в ідеологічному і політичному виборі країни.

Ходейда – морська брама Північного Ємену і другий порт заходу для корабля у цьому рейсі з африканським відтинком. Адже більшість військового вантажу призначена для Танзанії, Мадагаскару і Мозамбіку, який воює сам із собою.

З урахуванням складного звивистого фарватеру між численними островами, рифами і мілинами, що всихають, розраховуємо прихід судна в денний час доби. Лоцманський катер не змушує на себе чекати. Судно несе надзвичайно небезпечний вантаж, його перебування на якірній стоянці, де не виключена можливість застосування протиборчою стороною підводних диверсійних сил і засобів, вкрай небажане.

Як завжди, після швартування та оформлення портових формальностей очікуємо на борту представників єменської сторони та радянських фахівців. На відміну від арабських офіцерів наші військовослужбовці, хоч і одягнені в ту саму форму, не мають відзнак. Особисто для мене звична картина. Хто лейтенант, а хто капітан третього чи другого рангу дізнаємося тільки після особистого знайомства. Подібна практика поширена в усіх країнах, де служать наші інтернаціоналісти. Як правило, всі знають один одного в обличчя, а тим більше військового звання та посаду. Тому субординація зберігається, але не має такого показушного характеру, як в армійських підрозділах на своїй території або в країнах Варшавського договору. Мета – утруднити супротивнику та його диверсійним групам виявлення та усунення керівного складу групи.

У Ходейді групу військово-морських радників і фахівців очолює капітан другого рангу Супрун. Його завдання – прийняти і передати єменській стороні два прикордонні катери. До групи приймання входять радники і фахівці, які представляють інші види збройних сил. Вони братимуть участь у прийманні бронетехніки, реактивних систем залпового вогню та боеприпасів.

Після вирішення всіх питань з єменською стороною залишаємося віч-на-віч з нашими «спецами». Є можливість обмінятися думками за принципом «як у нас» і «як у них». У них – це в Північному Ємені, вірніше, в Єменській Арабській Республіці, а у нас – це на нашій, поки що спільній Батьківщині.

Атмосфері дружелюбності та довіри особливий відтінок надає охолоджене вино. Після входу в Червоне море і перетину Тропіка Рака (Північний тропік, розташований на 23° 26' 16" в північ від екватора і визначає найбільш північну

широту, на якій Сонце опівдні може піднятися в зеніт) кожному члену екіпажу в добовому раціоні харчування належить 200 грамів вина. Цього разу старпом підметушився, вибавши на рейс марочне, а не столове вино, яке кожному кораблю, що вирушає в тропіки, намагаються всучити на продбазі.

Незважаючи на військову службу в одній із країн Близького Сходу, що воює за територіальну цілісність, постійні постачання озброєння в «гарячі точки» в обох півкулях, Ємен для мене – свого роду відкриття, на відміну від південної частини цієї країни, а саме порту Аден (свого роду військово-морська база для ВМС СРСР), де доводилося бувати неодноразово. Тому питань багато,

Цілом таємно

генерали. Поки що, слава богу, до прямої конфронтації за участю радянських військовослужбовців не доходить.

Здивування викликає той факт, що радянський генералітет за накресленнями Кремля зміг переконати керівництво деяких ортодоксальних ісламських держав у необхідності створення у військових підрозділах якоїсь подоби політорганів Радянської Армії. У Північному та Південному Ємені вони називалися органами моральної (політичної) орієнтації. З власного досвіду служби на Близькому Сході знаю, що жоден зі створених органів чи то ідеологічної, чи політичної орієнтації, незважаючи на досвідчених наставників, так і не зміг виховати військовослужбовців у цьому регіоні в дусі патріотизму та любові до своєї батьківщини. Для більшості арабів батьківщина – це там, де «райські кущі», гарем із незайманих дівчат, достаток і багато грошей.

Ходейда – морська брама Північного Ємену.

З РАДЯНСЬКОЮ ЗБРОЄЮ КРАЇНАМИ ТА КОНТИНЕНТАМИ

Порт з африканським відтинком.

хоч би для того, щоб порівняти умови служби, взаємини з місцевим населенням і військовослужбовцями, включаючи навіть питання грошового забезпечення. Виявляється, в Ємені оклади наших фахівців удвічі вищі, ніж у Сирії. Думаю, що з урахуванням природних умов, нездорового й жаркого клімату, великої вологості повітря, а також умов проживання це справедливо.

Є один парадокс, на який можна знайти відповідь, але важко усвідомити. Як у Північному, так і в Південному Ємені є великі контингенти радянських військовослужбовців, а відносини між країнами залишають бажати кращого. Тому наші радники і фахівці змушені навчати єменців не лише тому, як їм краще знищувати один одного, а й як вміло завдавати ударів по командним пунктам і штабам, в яких служать наші офіцери та

Після спуску на воду прикордонних катерів моряки запропонували командуванню корабля свій автомобіль для поїздки до міста. З виїздом за КПП порту доводиться пошкодувати, що не відклали поїздки на вечір. Близько другої години дня, але, здається, що Ходейда вимерла. На розпечених від сонця припортових вулицях ані душі. Тільки над дахами в плаваючому мареві ліниво повертаються портові крани. Машина на вулицях також майже не видно. Тому знайомство зі старим містом, фортечною стіною, воротами Баб-аль-Муширф і Великою мечеттю багато часу не займає.

Сонце продовжує палити. Зрозуміле бажання якнайшвидше повернутися на корабель, де постійно працює система кондиціонування, забезпечуючи звичний комфорт. Дорогою до порту бачимо, як по вулиці,

тримаючи в руках глечик, дуже швидко, мабуть, рятуючись від полуденної спеки, пробігла жінка, з ніг до голови закутана в чорний одяг. На півночі Ємену жінки змушені суворо дотримуватись ісламських правил. Недотримання законів і традицій може призвести до суворого покарання, яке збереглося до цих днів. У Південному Ємені, де довгий час панували британські колонізатори, звичаї м'якші.

Розвантаження наближається до кінця. Рахунок вантажу ведеться як на борту корабля, так і на березі. Кожну вахту лічильники вантажу роблять звірку документів. Будь-яка недосдача або надлишок – це надзвичайна подія, яка може призвести до кримінального переслідування й неприємних наслідків. Тому за рекордами ніхто не женеться. Технологію навантаження та розвантаження відпрацьовано у постійних рейсах з вантажами інтернаціональної допомоги. Зневага та неуважність, особливо для місцевих військовослужбовців, карається за законами воєнного часу. Досі перед очима стоїть сцена розстрілу в порту Кампонгсаом (Кампучія) лічильника боеприпасів від кампучійської сторони, який не дорахувався однієї скриньки боеприпасів.

Дві доби стоянки в порту Ходейда, і, завершивши формальності з передачею вантажу, турбохід бере курс до берегів Африки. Але це вже окрема тема, яка вартує того, щоб на ній зупинитися окремо.

На виході з Баб-ель-Мандебської протоки контркурсом у межах видимості пройшли два кораблі ВМС Франції – протичовновий фрегат типу F70 ASM з бортовим номером D643 і сторожовий корабель типу ORV 54 з бортовим номером P678.

Курс – на Суец. Присутність французьких кораблів у цьому регіоні не випадкова. Індійський океан входить до зони стратегічних інтересів Франції, що розмістила військово-морські бази на островах Майотта (Коморські острови) та Реуньйон (Маскаренські острови).

Оскільки стратегічні, а тим більше геополітичні інтереси Радянського Союзу анітрохи не менші, дані про зустрічні кораблі протягом півгодини повинні лягти на столи розвідуправління у Москві та Севастополі.

Звірившись з координатами, визначивши швидкість і генеральний курс, приступаємо до роботи. На стіл лягає портфель із секретними документами, де крім книги кодових символів (шифрувальні книги) – шифрувальні блокноти, таблиці розпізнавальних сигналів ТОС і конверт, який наказано розкрити у разі початку війни. Роботу поодиночці з портфелем і шифрувальними документами категорично заборонено. Тому, крім командира, допуск за формою 1 повинен мати принаймні ще один представник старшого комскладу, який пройшов спеціальний курс навчання.

Як підсумковий документ – шифровка, радист отримує чотиризначні (таємно) або п'ятизначні (цілком таємно) групи цифр. Використані сторінки шифрувальних блокнотів спалюються, про що на упаковці робиться позначка за двома підписами. Супротивник оцінює портфель із його вмістом у мільйони доларів, проте випадків захоплення секретних документів чи передачі їхнього вмісту зацікавленим сторонам історія флоту не знає. У разі загрози захоплення судна інструкція передбачає не лише знищення вмісту портфеля, а й періодичне проведення тренувань і навчань зі спалення секретних документів.

Передача даних про пересування флотських з'єднань країн НАТО, які отримали високу оцінку в Москві та Севастополі, нерідко заохочується грошовою премією та позачерговим званням.

(Закінчення в наступному номері).

ПЕРЕДПЛАТА-2023

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організацій УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передує передплатному. Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

БЛАГОДІЙНИЙ ТУРНИР

На Вінниччині у селі Демівка Ольгопільської територіальної громади на базі місцевої школи проведено благодійний турнір з волейболу 50+ на підтримку ЗСУ до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав і 34-ї річниці виведення військ з Афганістану.

ОРГАНІЗАТОРИ турніру: Ольгопільська сільська рада, відділ освіти, молоді, спорту, культури і туризму Ольгопільської сільської ради. Офіційні партнери: ВПГО ВФСТ «Колос» Чечельницької територіальної громади та Федерація волейболу Гайсинського району.

Фінансову підтримку для того, аби турнір пройшов на високому рівні, надали Ольгопільська та Чечельницька організації УСВА. Також воїни-«афганці» надали благодійні кошти до загального збору турніру.

За словами голови організації воїнів-інтернаціоналістів Ольгопільської ТГ Павла Кифоренка, «афганці» як усієї України, так і

нашої громади, допомагають українським захисникам з перших днів широкомасштабного вторгнення».

Участь у змаганні взяли команди з Ольгополя, Ободівки, Ладжижина та Крижополя.

Розпочався захід хвилиною мовчання за загиблими Героями, які поклали свої життя за територіальну цілісність нашої держави, за загиблими в Афганістані та виконанням Державного гімну України.

Перемогли волейболісти з Ободівки. Третьою була команда з Ладжижина, другою – з Крижополя. Зібрані кошти, а це більше як двадцять одна тисяча гривень, передані ЗСУ.

Спорт

ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛОГО ПОБРАТИМА

У місті Заліщики на Тернопільщині завершився традиційний турнір з міні-футболу пам'яті полеглого в Афганістані Валерія Луб'янського. Мужній воїн загинув 31 серпня 1980 року, виконуючи бойове завдання.

З ІНІЦІАТИВИ Заліщицької Спілки ветеранів Афганістану та за підтримки місцевої влади меморіал Валерія Луб'янського проводиться уже 37-й рік поспіль.

Цього року в турнірі взяли участь 12 команд з Тернопільської і Чернівецької областей. Матчі пройшли у запеклій і безкомпромісній боротьбі. Перемогла команда «Родина» з смт Товсте, яка і отримала перехідний кубок із зображенням воїна, призерами стали команди ФК «Котики» з Чернівеччини і ФК «Адріатика» з міста Заліщики. Переможці та призери отримали кубки, медалі й цінні подарунки, окремо були від-

значені кращі гравці. Як зазначив директор комунальної установи Центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» Володимир Гев'юк, пам'ять про мужнього воїна, яка увічнена

цим турніром, житиме вічно в серцях земляків.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

У КУБКА ТОЙ ЖЕ ВОЛОДАР

У Калуському ліцеї №4 відбувся традиційний турнір з волейболу, присвячений 34-й річниці виведення військ з Афганістану. Переможці отримали кубки, медалі, грамоти та подарунки.

УЧАСНИКАМИ змагань стали 13 команд закладів освіти Калуської громади, інформують «Вікна». У спортивній боротьбі перемогла команда Калуського ліцею №2, тому перехідний кубок залишився у неї, адже вона була переможницею і попереднього турніру.

Друге місце здобули волейболісти Голинського ліцею, третє — Калуського ліцею імені Дмитра Бахматюка.

«Щира вдячність голові Калуського територіального об'єднання ветеранів Афганістану Володимирі Сорохтею, який береже традиції вже десяти років і згуртовує тих, хто знає що таке війна. Сьогодні «афганці» з нашої громади теж захищають Україну у війні з російським окупантом. Вдячні також колективу Калуського ліцею №4, який вже вкотре приймає турнір, усім командам-учасникам за жагу до перемоги», – йдеться в повідомленні Калуської міської ради.

ПЕРЕМОГИ РЯТУВАЛЬНИКИ

Щороку в селі Підгайці відбувається традиційний волейбольний турнір, присвячений пам'яті загиблих під час війни в Афганістані мешканців Луцького району Валерія Шиманського із села Крупа і Віктора Ткачука з Рованців.

ЗМАГАННЯ започаткували близько 25 років тому. Спочатку їх проводили в Луцьку, а після того, як у Підгайцях побудували спортзал, 20 років поспіль відбуваються саме тут. Незмінною лишається кількість команд-учасниць.

Традиційно у День вшанування учасників бойових дій на території інших держав голова Підгайцівської сільської ради Юрій Семенюк разом з головою Волинської обласної

організації Української Спілки ветеранів Афганістану Григорієм Павловичем та його заступником Миколою Оніщуком обов'язково навідується у Крупу маму Валерія Шиманського пані Надію та несуть до його могили квіти. І цього разу вони вирушили у Крупу вшанувати пам'ять побратима.

Григорій Павлович розповів, що нині на фронті воює близько 400 воїнів-«афганців» Волині з усіх 1800 членів спілки. Попри вік 55+, дехто захищає суверенність України з 2014 року. За рік повномасштабного вторгнення росії в Україну шість ветеранів загинули і ще двоє зникли безвісти.

Цьогоріч волейбольний турнір у місцевому

ліцеї організували й провели Центр культури, туризму, молоді та спорту Підгайцівської сільської ради і Луцька районна спортивна організація «Колос».

За першість змагалися колективи «Вільхівка» (Горохівський район), «Забороль», «Підгайці» (Луцький район) і багаторічні учасники – команда Головного управління ДСНС у Волинській області.

Високий рівень підготовки учасників зробив турнір цікавим і непередбачуваним, адже перемога лідерам давалася непросто. Головний кубок і перше місце виборили рятувальники, друге і третє – у команд Підгайцівської і Заборольської громад.

Нагородили кращих гравців заступник Підгайцівського голови Олександр Бляшук і керівник районної організації «Колос» Іван Кузьмич.

ТТ
ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 136.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ